



A balogunyomi templom titulusa – Mindenszentek

A balogunyomi templom Mindenszentek tiszteletére lett felszentelve. A barokk oltárképen megnyílik az ég, és látjuk a mennyország népét, a minden szentek seregét.

Ez a nap (nov. 1.) a templom búcsú napja. De vajon tudjuk-e, hogy kik is azok a Mindenszentek?

A mindenszentek vagy mindenszentek napja (röviden mindszent; latinul festum Omnium Sanctorum) keresztény ünnep, amelyet a katolikus egyházban november 1-jén, más egyházakban más napokon tartanak a valaha élt igaz emberek tiszteletére.

A halottak napját előzi meg. Estéjét a halottak estéjének (vigíliájának) is nevezik, ilyenkor sok helyen hosszan, akár 1-2 órán át szólnak a harangok a halottak emlékeztérére. A mindenszentekhez és a halottak napjához kötődő szokásokat nem csak a hithű keresztények gyakorolják.

Magyarországon több évtizedes szünet után 2001-től újra munkaszüneti nap.

Az angolszász országokban a mindenszentek napját megelőző este a halloween („minden szent estéje”).

A Mindenszentek a kelta kultúra őszre (november 1-jére) eső újév Samhain ünnepéből ered. Ezen az éjszakán, úgy hitték, hogy az elmúlt évben meghaltak lelkei

összezavarhatják az élők életét, mivel a lelkek ezen az éjjelen vándorolnak a holtak birodalmába. Az emberek a szellemeknek ételt és állatot áldoztak, hogy megkönnyítsék a vándorlásukat. Britanniának Rómával való kapcsolata idején két rokon római ünnep is elvegyült a halloweennel, úgyhogy mai állapotában ez az autentikusnak ismert kelta ünnep komoly mediterrán elemeket tartalmaz. Az első a római Feralia, a holtak emléknapja (innen a holtakról való emlékezés rituáléja), a másik pedig Pomonának, a gyümölcsstermésért felelős nűmennek a napja (az ő szimbóluma volt a mai halloweeneken fontos szerepet játszó sok alma).[1]

A kereszténység terjesztésekor a hittérítők azt a feladatot kapták, hogy lehetőség szerint a keresztény szokásokat a pogány ünnepekhez igazítsák azok betiltása helyett. Így ez a pogány ünnep a keresztény mindenszentek ünnepe lett (omnium sanctorum). III. György pápa a 800-as években a korábban május 13-án ünnepelt Szűz Mária és a mártírok emléknapját október 31-re helyezte át. Írországból ez az éjszaka All Hallow's Eve, „Mindenszentek éjszakája” nevet kapta. November első napja volt az ünnepnap, All Saints' Day (All Hallow's Day, „Szentek napja”). Később ez a kettő sok helyen összemosódott.

A keresztény Keleten már 380-tól megtartották az összes vértanú ünnepeként. A nyugati keresztény egyházban 609-től ünneplik, attól az évtől, amikor IV. Bonifác pápa Rómában átvette és május 13-án Mária és az összes vértanú tiszteletére felszentelte az eredetileg a pogány istenek tiszteletére épült Pantheont.

A 8. században uralkodó III. Gergely pápa tette a „Szent Szűznek, minden apostolnak, vértanúnak, hitvallónak és a földkerekségen elhunyt minden tökéletes, igaz embernek” emléknapjává. A rákövetkező században IV. Gergely pápa a mindenszentek ünnepét november 1-jére helyezte és egyetemes ünnepé tette.

A hagyomány szerint VI. Leó bizánci császár terjesztette ki az ünnep hatályát a vértanúkról minden szentire, miután templomot emeltetett szent életű felesége emlékére. Mivel azt nem engedték, hogy a templomot a császárnének szenteljék, Leó úgy döntött, hogy a mindenszenteknek dedikálja.

A római katolikusoknál november 1-jén tartott főünnep. A dátumot átvették a görög katolikusok is. Ekklesziológiailag a diadalmas Egyház (Ecclesia triumphans) ünnepe, amely a mennybe jutott, megdicsőült lelkek társasága. Őket a „szentek

egyezsége” köti egybe a földön élő lelkekkel (küzdő egyház, Ecclesia militans) és a tisztítóhelyen szenvedőkkel (szenvedő egyház, Ecclesia patiens).[1]

A katolikus egyházban a mindenszentek napján tartott szentmisék állandó könyörgése: „Mindenható örök Isten, ki megadtad nekünk, hogy egy napon ünnepelhessük minden szentet dicsőségét, arra kérünk, hogy sokszoros közbenjárásukra bőven áraszd reánk irgalmasságodat.”

A katolikus litániákban Szűz Mária egyik megszólítása: Mindenszentek Királynéja és a Szép Szeretet Anyja. Ezzel a megszólítással Máriának külön ünnepe van, május 31-e, ami a mindenszentek ünnep középkori dátumával egyezik meg. A mindenszentek litániája ősi könyörgő imádság, amelynek szerkezete a többi litánia mintája lett.

A keleti egyházban a 380-as kezdettől megemlékeztek az összes vértanúra, különböző dátumokon. A keleti katolikus egyházakban: Szíriában május 13-án, Antiochiában a pünkösödöt követő első vasárnapon, az örmény egyházban a Szent Kereszt felmagasztalását követő tizedik vasárnap utáni szombaton, a koptoknál pedig október 23-án.

Az ortodox kereszténységben a régi hagyományt követve a

Folytatás a 3. oldalon

HARANGLÁBSZENTELEÉS

Hívom az élőket, s iratom a holtakat és széttöröm a viharokat – írták a középkori harangok oldalára a latin szólást. 2008. október 19-én, délután 3 órára ünnepi szentmisére hívta az

egyházközség Balogunyom lakóit, aminek a végén közösen átvonultak a hívők a megújult haranglábbhoz.

Folytatás a 2. oldalon

NYERTES PÁLYÁZAT

Balogunyom község Önkormányzata sikeres pályázatot adott be karácsonyi díszvilágítás megvalósításához összesen 451.200 Ft értékben. A pályázatban 50%-os önerő mellett (225.600 Ft) – 50%-os támogatást (225.600 Ft) kaptunk. Ennek értelmében megvásárlásra került 11 db karácsonyi függeszték, ami ez évtől a 86-os számú főút keresztveződését fogja majd díszíteni.

Halottainkra emlékeztünk

„Szeretem és keresem őket
A gyönyörű, víg temetőket,
Mert csak az élők sírnak, búsak,
A temetők mind koszorúsak”

(Juhász Gyula: *Temetők*)

Virágok a sírokon, szelíden
hunyorogó mécsesek pislákol-
nak a temetőben, s alkonyat-



kor varázslatosan nyugodttá,
csendessé teszik a sírkereteket.
Emlékeztünk. Ez az egy-két nap,
ez a hét az ima és az elhunytak
emlékének időszaka.

Az elmúlt napokban zarándok-
helyé váltak a díszbe öltözött
temetők. Virágokkal, koszorú-
kkal, gyertyákkal és mécsesekkel

indultunk, hogy elhunyt szeret-
teinkre emlékezzünk. Azokra,
akik egykoron szebbé, bol-
dogabbá, gaz-
dagabbá tet-
ték életünket.
Azokra, akiknek
hiányát hosszú
évek elmúltával
is érezzük.

Az ünneplés
és a gyász nap-
jai ezek, amikor
a néma köny-
nyektől a han-
gos zokogásig
utat törhet ma-
gának az emlékezés, a fájdalom.
A novemberi csendben mintha
megelevenednének Ady Endre
fájóan szép sorai:

„Ó hányszor kell a sírra néznünk,
Hogy vigasztaljuk önmagunk,

Dobjuk el a tettető álcát:
Ma ünnep van, ma sírhatunk.”

Ady: *Halottak napján*



Emlékeztünk – szeretteink
életére és halálára.

Képeink – Mindenszentek
napján – a balogfai és a nagy-
unyomi temetőben készül-
tek.

TÁJÉKOZTATÓ

Az E.-ON Észak-dunántúli
Áramszolgáltató Zrt. levelet
küldött a polgármesteri hiva-
tálnak, melyben felhívják az
ingatlan tulajdonosok és kezelők
figyelmét a településen meglévő
elektromos hálózatok vezetékeli
mentén, a biztonsági övezeten
belüli fák, bokrok eltávolítására,
gallyazására elvégzésére.

A biztonsági övezetről szóló,
122/2004. (X.25.) GKM rendelet
11.§, 14.§ és 16.§ által szabá-
lyozott tilalmak, korlátozások
és az ingatlan tulajdonosok,
-kezelők részére előírt kötele-
ségek tekintetében a rendelet
egyértelműen előírja:

„A villamos hálózatok bizton-
sági övezetében és környezeté-
ben lévő fák, bokrok ágait az
ingatlan tulajdonosa (kezelője)
köteles rendszeresen eltávolítá-
ni, ha azok a szabadvezeték biz-
tonsági övezet határát elérik.”

„A biztonsági övezetben csak
olyan gyümölcs, vagy egyéb fa

telepíthető, illetve akkor hagy-
ható meg, ha véglegesen kifej-
lett állapotában 22 kV névleges
feszültség esetén 2 méternél,
kiszültség esetén 1,25 méter-
nél jobban annak legkedvezőt-
lenebb helyzetében sem közelíti
meg az áramvezetőt.”

A vezetékek körüli elhanya-
golt fák balesetveszélyesek,
komoly károkat okozhatnak. A
felelősség a terület tulajdonosát
terheli.

Az elhanyagolt fákon – a ve-
zetékek közelségében folytatott
munkavégzéshez – egyeztetett
időpontban – az E-ON feszült-
ségmentes állapotot biztosít.

A feszültségmentesítéshez a
következő területgazdát lehet
keresni:

Benkő Péter

Telefon: 94/514-255 vagy
06/30/3377-831.

Ezúton kérünk mindenkit,
hogy a rendeletben előírt köte-
lezettségeket betartani szíves-
kedjenek.

HARANGLÁBSZENTELEÉS

Folytatás az 1-es oldalról

Több mint 40 éve nem volt pél-
da arra Balogunyomban, hogy a
hívők a templomból az utcára is
kivigyék Isten üzenetét.

A vasárnap délutáni szentmise
után hívők sokasága vonult át
– egyházi énekek kíséretében
– a balogfai haranglábhoz,
hálát adni az Úrnak azért, hogy
közös erőből sikerült felújítani
az építményt.

Aki vasárnap délelőtt a Rákó-
czi utcában járt, láthatta, hogy
asszonyok és férfiak sokasága
készül a délutáni ünnepre.
Voltak, akik a haranglábát díszít-
tették, mások pedig a délutáni
állófogadást készítették elő.

Az ünnepély elején hittanos
gyerekek szájából hallhattunk
verset, melyet Magyar Katalin vé-
dőnő tanított be; majd Dr. Rátkai
László plébános megszentelte a
felújított haranglábát. Ezután Kiss
István egyházközségi elnök lépett
mikrofonhoz, aki ünnepi beszé-
dében kiemelte és megköszönte
a két falurész összefogását; a
mesteremberek és mindazok
munkáját, akik hozzájárultak az
építmény megújulásához.

Az ünnepség végén egy sze-
rény kis agapé várta a megje-
lenteket.

Ne feledjük, a harangláb,
és a rajta levő harang minden
alkalommal emlékezésre hív
bennünket.



A balogunyomi templom titulusa – Mindenszentek

Folytatás az 1-es oldalról

szentekre megemlékező mindenszentek vasárnap a pünkösdöt követő első vasárnap.

A reformátusoknál római katolikus hatásra elterjedt, nem hivatalos ünnep. Az evangélikusok is ünneplik. Sok európai országban – köztük Magyarországon és valamennyi magyarlakta területen – szokás, hogy az emberek meglátogatják elhunyt hozzátartozóik sírját, virágot visznek és gyertyákat, mécseseket gyújtanak mindenszentek napján, illetve a halottak napján. Magyarországon

a sírok virágokkal és koszorúkkal való feldíszítése a 19. század elejétől terjedt el német katolikus hatásra. E szokást nem csak a katolikusok, a protestánsok is átvették Magyarországon.

Portugáliában, Spanyolországban és Mexikóban szokás, hogy ezen a napon felajánlásokat (ofrendas) tesznek. Spanyolországban hagyományosan ezen a napon előadják a Don Juan Tenorio című darabot.

Az angolnyelvű országokban hagyományosan elhangzik William Walsham How „For All the Saints” („Minden szenteknek”) c.

hímnusa. A legnépszerűbb dallam a himnuszhoz a Ralph Vaughan Williams szerezte Sine Nomine.

A magyar népi kalendárium szerint Szent Márton napja: ekkor választottak bírót, fogadtak cselédet. Ezen a napon tilos volt a munka, egyes helyeken az egész „halottak hetében”. A Csíkszéken több népszokás csatlakozik hozzá. Csíkdelnén, Kászonújfaluban kenyereket sütnek a szegényeknek („Isten-lepénye”, „halottak lepénye”), Csíkszentdomokoson külön helyen gyertyát gyújtanak az elfelejtett lelkeknek, november 3-

án pedig engesztelő körmenetet tartanak arra a helyre, ahol 1599-ben Ördög Balázs és Nagy Kristály András meggyilkolta Báthori András bíboros-fejedelmet.

Magyarországon nagyon sok templomot szenteltek a mindenszenteknek és sok oltárkép ábrázolja őket. A Mindszent nevet településeknek is adták, mint a Baranya megyei Okrimindszent és Mindszentgodisa, a Szepes vármegyei Szepesmindszent, vagy a Csongrád megyei Mindszent.

A mindenszentek tiszteletét őrzi Mindszenty József hercegprímás felvett neve.

Amit a POLMAR kéményről tudni kell

A hozzáértők szerint nincs Magyarországon „kéménykultúra”. Az emberek csak akkor foglalkoznak a kéményükkel, ha már potyognak belőle a téglák. Arra pedig csak nagyon kevesen gondolnak, hogy a fűtésszámla csökkentése érdekében korszerűsítsék a kéményüket.

Nem véletlen, hogy Lengyelországban találták fel a mérnökök – ahol a szilárd fűtésű kazánok nagyon elterjedtek – azt az eszközt, amivel egyszerű módon lehet szabályozni a huzatot a kéményben.

A szabályozónak nincsenek elektromos és mozgó alkatrészei. Az eszköz segítségével a kémény meleg marad, a hó nem távozik túl hamar, ezáltal jelentősen csökken a károsanyag-kibocsátás, növekszik az égési hő, tökéletesedik az égés, csökken az egységnyi hőenergia előállításához szükséges tüzelőanyag mennyisége. Ezzel szilárd tüzelőanyagnál 35-50%, földgáz és fűtőolaj esetén 10-15% megtakarítás érhető el. Növeli a fűtőberendezések biztonságát, a gázegők robbanógyújtásának, vagy a nagyon veszélyes órlángelalvás problémájának megszüntetésével. Legnagyobb előnye: meggátolja a szén-monoxid és más égéstermékek visszaáramlását a lakótérbe, ezáltal megvédi az életet. Megakadályozza a hideg füst visszaáramlását, így a kandelólk és a cserépkályhák begyújtása tisztábbá és könnyebbé válik.

A huzatszabályozó beszerelése rövid idő alatt, bontás nélkül történik.

A huzatszabályozó beszerelése rövid idő alatt, bontás nélkül történik.

FÜTSÖN AKÁR FÉL ÁRON!!!

POLMAR

KÉMÉNY-HUZATSZABÁLYOZÓVAL

Csökken:

a károsanyag-kibocsátás
a kátrány és korom képződés
a fűtésre fordított idő
a fűtés számla

Nő:

az égés hőfoka
a komfort érzet
a környezet tisztasága
a biztonság (megakadályozza a szén-monoxid visszaáramlását)



A SZABÁLYOZÓVAL ELÉRHETŐ MEGTAKARÍTÁS

- Gáz: 10-15%, max. 21%
- Szén, fagáz: 30-35%, max. 43%
- Tűzifa: 30-50%, max. 65%

Kiss János • Tel.: 70/389-8395 • www.polmar-kiss.hu

FÜTSÖN AKÁR FÉL ÁRON!!!

Balogunyomiaknak 15 000 Ft kedvezmény – 2008 november 30-ig

RÖVID HÍREK

1. Az Egészségház kialakításával kapcsolatos pályázat ügyében előzetes helyszíni szemlét tartott a pályázat elbírálásával megbízott szervezet – és megállapították, hogy a projekt megalapozottsága megfelel a pályázati kiírásban foglaltaknak. A megvalósítan-

dó műszaki tartalom a tényleges fizikai állapot alapján indokolt. A pályázatról később születik döntés.

2. Az utóbbi időben elszaporodott az illegális törmelék lerakás a település külterületén. Felhívjuk a figyelmet, hogy Balogunyom községben nincs

törmelék elhelyezésére kijelölt hely. A Perint parton és egyéb helyeken szemetet elhelyezni szigorúan tilos. A feleslegessé vált hulladékot a SZOVA Zrt. szombathelyi telephelyein kérjük lerakni.

3. Átalakulás előtt a Balogunyomi Sportegyesület. A

bajnokság félidejében megtörténik a sportkör vezetésének megújítása. Kérünk minden sportszerető lakost, hogy javaslatokkal, elképzelésekkel, tettekkel segítsék az átalakítás folyamatát. A későbbiekben e témára majd bővebben is visszatérünk.

MÚLTIDÉZŐ

A NAGYUNYOMI RÓMAI KATOLIKUS ELEMI ISKOLA TÖRTÉNETE ÉS IRATAI AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG
(Folytatás)

1744-ben 24 jobbágy, 1 házas és 3 ház nélküli zsellér került összeírásra. Állattartással és földműveléssel foglalkoztak. Egy kovács mester dolgozott a faluban. 1767-ben a urbárium két földbirtokos kezén 5 jobbágyportát tüntetett fel. Az 1769. évi megyei összeírás 29 jobbágyot és zsellért vett szám-



Kántortanítói lakás 1942-ben, az 1938-as átépítés után. (Egykor ennek az épületnek a helyén működött az egytantermes iskola – együtt a kántortanítói lakással.)

ba. 1828-ban az adózók száma 45 fő, jobbágyoké 17 fő, zselléreké 4 fő, ház nélküli zselléreké 4 fő volt. Házat 20-at írtak össze. A lakosság az állattartás mellett apróbb fuvarozást vállalt, hogy megélhetését biztosítsa.11

A falu közigazgatási beosztása a 18-19. században többször változott, így Nagyunyomot is különböző kerületekbe, járásokba sorolták be.

Nagyunyom közigazgatásilag 1786-ban Körmendi Járás, 1790-1849-ig Körmendi Kerület Pornói Járás, 1850-1860-ig Szombathelyi Járás községe volt. 1861-1871-ig Körmendi Kerület, Pornói Járásához tartozott. 1872-től a Szombathelyi Járáshoz került. 1872-1949-ig a Kisunyomi Körjegyzőség beosztott községe volt.12

Nagyunyom 1697-ben és 1713-ban önálló plébánia, majd Kisunyom filiája.13

Kisunyomhoz filiaként 1697-ben Héraháza tartozott, 1780-ban és 1845-ben már Balogfa is.14

Nagyunyom műemlék templomát feltehetően az Unyami család építette. A falu közepén a templom kertben állt. Tört kőből épült a 13. század közepén. Egyhajós épület, félköríves szentélyel. Északi oldalán a 14. századi sekrestye, ettől nyugatra gótikus halotti kápolna alapjait tárták fel, a hajó északi fala mellett. A hajó nyugati része és a torony klasszicista stílusú. A belső gótikus festést, kívül 18. sz. eleji kváderfestést restaurálták. A helyreállítása 1986-1997-ig tartott.15

A lakosság száma a 20. század 10-es éveit kivéve emelkedést mutatott:

1901-1910. élve születések száma 28,0%-os,
1911-1920. élve születések száma 21,4%-os,
1921-1930. élve születések száma 23,3%-os,
1931-1940. élve születések száma 23,8%-os volt.16

BALOGFA

A község írásos nevével 1456-ban Balogfalva (Balkfalva), 1684-ben Balogfalva néven találkozunk.17

Birtokosai: Ányos, Czicz, Heteyi, Bejczy, Sebők, Chewgi, Káldy, Györffy családok voltak.18

A falu birtokosairól írásos emlékekből tudjuk, hogy adományok, cserék, zálogba adások során tulajdonukban változások következtek be.

1557-ben Nádasdy Tamás nádor a hitlenné vált Sebők György balogfai részeit Bejczy Ambrusnak és Gergelynek adományozta.

1560-ban Bejczy Ambrus Ányos Györgytől zálogban bírt ingatlant örök jogon megkapta. 1563-ban Bejczy Ambrus és fia valamennyi birtokukat elosztották egymás között. 1564-ben Bejczy Gergely újabb területet birtokol Balogfán, Chewgi János és Orbán 5 jobbágy telkét királyi joggal adományként megkapta.19

A török hódoltság idején Bejczy Magdolna és férje jószágait kénytelen volt elhagyni. Magdolna fivére Bejczy Miklós 1590-ben 1 házat és balogfai teljes ingatlanát átadja Magdolnának.20

1640-ben Káldy Ferenc balogfai ingatlanának egy részét Györffy Gábornak eladta.21

A 16. századi adóösszeírások Balogfán Ányos Péter és Márton Zelethey István özvegye, valamint Bálint deák tulajdonában összesen 2 portát és 1 új házat tüntettek fel. 1549-ben Balogffalvai család 2 tagjának és Györffy Péternek összesen 1 kúriája és ??? portája volt. 1598-ban különböző nemeseket, zselléreket, 13 családfőt írtak össze.22

Az 1554-es Balogfa község nemesi összeírás több egytelkes nemes családot említ, közöttük Andych és Syey nevű családot. 1599-ben 6 családfőt, 1601-ben 7-et, 1622-ben 4 családfőt vettek fel az egytelkes nemes összeírásakor. 1627-ben 6 egytelkes családfő lakott a faluban, 1707-ben nemesi jegyzékben Györffy Ányos és Geszti család 1-1 tagja nyert felvételt. Az 1741. évi nemesi

lajstromban 7 családfő neve szerepelt.22

A Györffyek 1717-ben zálogba adott javaikat kiváltották, pusztán álló romos kúriájukat felépítették.23

A község jobbágyságának helyzetéről összeírások, urbáriumok adnak számot. 1744-ben Balogfán 11 jobbágy, 2 házas zsellér élt. Állattartással és növénytermesztéssel foglalkoztak. A falu határa szűk volt, legnagyobb részét nemesek bírták. A jobbágyok a szomszédos falvakban bérbé vették a földeket, amelyekért szántási munkát szolgáltattak. A tűzifát is pénzért vették.24



Az urbárium 1757-ben összesen 5 jobbágy portát mutatott ki. Az 1828. évi összeírás az adózók számát 11 főben jelölte meg. Jobbágy 4 fő volt, ház nélküli zsellér 2 fő. Egy kézműves takácsmester dolgozott a faluban.

Folytatása következik

